Ambients de celebració, personatges entranyables, històries lluminoses i indrets fascinants. Fem una tria dels títols que fan més Nadal des de Jane Austen fins a Joan-Lluís Lluís passant per Marcel Proust, Nancy Mitford i Judith Schalansky

Llibres per quedar-s'hi a viure

a llegim

47-48
● L'aventura literària de Maite Salord
● 'Inquiets', de l'escriptora i crítica literària Linn Ullmann

49-50
● El 'dream team' de les novel·les que es poden recuperar per Nadal
● Els totxos i Patrick Radden Keefe

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Núria Juanico

S'acosta Nadal i la seva atmosfera ho impregna tot, també alguns llibres. Enmig del fred, el recolliment i els àpats compartits hi ha històries que conviden a submergir-s'hi durant hores i a gaudir d'ambients de celebració, personatges entranyables i indrets fascinants. Són lectures en què prevalen les relacions humanes sense grans tragèdies i que reivindiquen el plaer de llegir. Hem parlat amb escriptors, editors i traductors per desgranar els títols d'aquest any que fan Nadal i que ens conviden a quedar-nos-hi a viure.

EL PODER DELS CLÀSSICS

L'univers de Jane Austen és un dels racons nadalencs per excel·lència i aquest any, precisament, les seves obres han brotat a les llibreries. *Club Victòria* –la col·lecció de Viena dedicada a la literatura clàssica anglesa– va arrencar al març amb *Seny i sentiment* i just acaba de llançar *Mansfield Park*, dos títols fonamentals d'Austen (el primer, traduït per Xavier Pàmies; el segon, per Maria Dolors Ventós). "Els seus llibres són un refugi i tenen una màgia reconfortant. Cada cop que he passat per un mal moment he tornat als seus llibres, és impossible no riure en veu alta amb la seva ironia fina", explica l'editora i directora de la col·lecció de Club Victòria, Blanca Pujals. A *Mansfield Park* els lectors hi trobaran els embolics sentimentals d'una família benestant i tota la corrua d'amics i coneguts que els acompanya. Els flirtejos i les estratègies de seducció es desenvolupen entre llargs passejos al bosc, visites casuals i els omnipresents balls als salons fastuosos de la casa familiar, on els personatges fins i tot s'animen a muntar una obra de teatre casolana. A banda d'aquests dos títols, l'escriptora britànica també és present aquests dies a les llibreries amb una nova traducció d'*Orgull i prejudici* a càrrec de Yannick Garcia i publicada per La Casa dels Clàssics.

Per submergir-se en la complexitat de les relacions humanes sense fugir dels clàssics, una altra opció és Marcel Proust. L'editorial Proa va llançar fa uns mesos un nou volum d'*A la recerca del temps perdut* traduït per Valèria Gaillard. *Sodoma i Gomorra* transcorre a la costa normanda, on el protagonista va d'estiueig, i des d'allà teixeix una teranyina de vincles marcats per la fascinació i la gelosia. "Proust posa llum a un aspecte molt complex de la psique humana, la sexualitat. L'enfocament és pioner per a l'època perquè no es limita a mostrar l'homosexualitat tradicional, sinó que fa tota una exploració de les diferents homosexualitats. Parla dels homes-dona i de les dones-home i ho fa sense prejudicis. Va ser molt revolucionari per a l'època", explica Gaillard, que afegeix que aquest volum és "especialment humorístic" i el defineix com "un esclat de literatura pura i dura".

Laura Fernández imagina un poble on sempre és Nadal i els seus habitants n'estan farts

Hi ha un altre vaixell per endinsar-se en la França de Proust. *L'home de la bata vermella* de Julian Barnes (Angle), traduït per Alexandre Gombau, recrea al detall l'elegància, la seducció i la intel·lectualitat de la Belle Époque amb un llibre enginyós que ressegueix la figura del ginecòleg Samuel Pozzi. La seva història està poblada de figures culturals reconegudíssimes –des d'Oscar Wilde i Sara Bernhard fins a Baudelaire, Zola i el mateix Proust– i és un cant d'amor a la cultura francesa com ho va ser el primer èxit internacional de Barnes, *El lloro de Flaubert*.

ÀPATS EN FAMÍLIA (I AMICS)

L'editorial Univers va inaugurar l'any passat una col·lecció nadalenca que gira al voltant dels àpats i les celebracions. Després de *Germanes* d'Imma Monsó, ara ha arribat *Púding de Nadal* de Nancy Mitford, traduïda per Núria Parés i amb

ENRIC EJARQUE

il·lustracions de Jacobo Muñiz. Es tracta d'una història d'embolics divertidíssima sobre una colla d'amics i coneguts que passen les festes en un petit poblet britànic a mitjans del segle passat. La pedanteria, l'ambició i la vanitat d'alguns dels seus personatges deriva en una història plena de situacions que freguen l'absurd. "Hi ha glamur, paratges de l'aristocràcia britànica que coneixem per les novel·les i produccions audiovisuals, amb personatges excèntrics, mentides i mals entesos que es llegeixen amb un somriure sempre. És un llibre que et transporta i et fa veure que el Nadal i la combinació de gent molt diversa pot produir escenes memorables", subratlla la directora editorial del Grup Enciclopèdia, Ester Pujol. La novel·la també es pot trobar en castellà sota el segell Catedral.

Els lectors més enamorats de l'atmosfera nadalenca tenen un poble que no els decebrà. L'escriptora Laura Fernández imagina a *La señora Potter no es exactamente Santa Claus* (Literatura Random House) una petita vila on sempre és Nadal. Hi neva sense parar i els seus habitants estan una mica farts de tot plegat. En aquest escenari, l'escriptora desplega un catàleg de personatges excèntrics que guien una història plena de referències literàries. "Apel·la al lector molt lector, que busqui fugir de la realitat i instal·lar-se en un altre món. Parla de com els narradors construeixen els llibres i com els lectors s'hi refugien", assenyala Fernández.

REFUGIS RECÒNDITS

Els que busquin novel·les intimistes i properes poden recórrer al *Quartet de tardor* de Barbara Pym (Les Hores), un relat esplèndid sobre l'amistat que ha traduït Dolors Udina. Els seus protagonistes són dos homes i dues dones a punt de jubilar-se i que, al Londres de mitjans dels anys 70, es troben profundament sols. A través de les seves quotidianitats, Pym parla de la necessitat de tenir algú al costat en les últimes etapes de la vida.

I a l'altra banda de l'existència, l'adolescència, l'escriptora portuguesa Ana Pessoa dissecciona l'amor tòxic amb *Mary John* (L'Altra Tribu), una novel·la preciosa sobre la importància de trobar-se a una mateixa i saber combatre les relacions de dependència. La protagonista és una noia que pren consciència de com el seu primer amor se n'ha aprofitat i decideix escriure-li una carta buidant el pap. Mercè Ubach l'ha traduït i Bernardo P. Carvalho n'ha fet les il·lustracions. Una de les històries més atractives per fugir de Catalunya és obrir *I del cel van caure tres pomes* (Comanegra), el primer llibre de Nariné Abgarian traduït al català. L'escriptora armènia, considerada una de les veus més potents del seu país, desplega una història en forma de faula oral que és alhora un llenç social i cultural del país. Els paisatges, les olors i la gastronomia armènies embolcallen la història de l'Anatòlia, una dona que es refugia a la biblioteca del poble. El seu "és un món amb esperança, que creu en la importància de les cultures petites i en històries de resistència que sovint passen desapercebudes", destaca l'editor de Comanegra, Jordi Puig, que afegeix: "Si tot plegat es narra tan bé com en aquesta novel·la i, a més, et fa venir ganes de cuinar noves receptes, què més es pot demanar?"

Nariné Abgarian ha escrit una faula del Caucas que reivindica la tradició oral i les cultures petites

La literatura oral pren un valor gairebé màgic a l'última novel·la de Joan-Lluís Lluís, *Junil a les terres dels bàrbars* (Club Editor). Situada a l'Imperi Romà el segle I després de Crist, es tracta d'una història d'aventures amb una noia, la Junil, al capdavant. Ella fuig acompanyada d'un peculiar grup de personatges i, durant la peripècia, descobrirà la importància de les històries i de la imaginació. "El seu és un viatge erràtic, atzarós, molt llarg, a peu, però té una cosa bonica. Mentre caminen i proven de sobreviure s'expliquen històries, es reciten versos, es relaten rondalles a la vora del foc. I s'adonen que totes aquestes rondalles i ficcions els alimenten tant com el pa i l'aigua. Les necessiten", subratlla Joan-Lluís Lluís.

També l'alemanya Judith Schalansky viatja al passat per rescatar indrets, obres d'art, personatges i edificis que han desaparegut i que ja no tornaran mai. *Inventari de coses perdudes* (Més Llibres), traduït per Maria Bosom, es compon de 12 peces literàries que oscil·len entre la ficció i la història, tot desafiant els gèneres. A partir d'aquest trencaclosques d'illes remotes i animals extingits, Schalansky construeix un assaig ideal per perdre's-hi una bona temporada. "No se m'acut un paradís més fascinant i al mateix temps més digne que aquest jardí-museu plantat-escrit amb delicadesa i amb talent per retre homenatge a les meravelles que ja no hi són i que ja no tornaran –assenyala l'editor de Més Llibres, Jordi Martín Lloret–. Tots desapareixerem algun dia i ser conscients d'això abans que passi, viure en la pèrdua, assaborint-ne la bellesa i la poètica, és el millor pla de vida per als esperits romàntics de mena".